

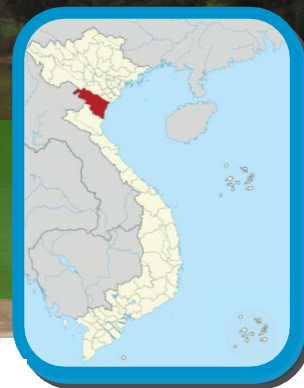


USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE



WINROCK
INTERNATIONAL

Cải thiện việc thực hiện chi trả DVMTR thông qua cộng đồng thực hành



Giới thiệu

Việt Nam có hơn 13 triệu ha rừng với độ che phủ rừng trên 40%. Những cánh rừng rộng lớn cung cấp các dịch vụ hệ sinh thái quan trọng bao gồm cả bảo vệ rừng đầu nguồn, bảo tồn đa dạng sinh học, giảm thiểu biến đổi khí hậu và cung cấp năng lượng và tài nguyên thiên nhiên. Bảo tồn và phục hồi cảnh quan rừng là rất quan trọng để bảo vệ đời sống và sinh kế của cộng đồng địa phương và duy trì tăng trưởng kinh tế của đất nước.

Để khuyến khích quản lý bảo vệ rừng bền vững, Việt Nam, quốc gia đầu tiên ở Châu Á đã thể chế hoá một chính sách quốc gia về Chi trả dịch vụ môi trường rừng (chi trả DVMTR) năm 2010. Chính sách có tính bắt buộc này thông qua Nghị định 99/2010/NĐ-CP, yêu cầu các đối tượng hưởng lợi từ dịch vụ môi trường rừng (như các nhà máy thủy điện, công ty cung cấp nước sạch và đơn vị kinh doanh du lịch) phải đền bù về tài chính cho các cá nhân, cộng đồng, cơ quan chính phủ quản lý rừng. Sau thành công của việc thí điểm chi trả DVMTR tại Sơn La và Lâm Đồng, chính sách này đã được triển khai trên toàn quốc. Tuy nhiên, việc thực hiện thống nhất và có hiệu quả đã chứng tỏ một thách thức, như kinh nghiệm của nhiều tỉnh về những khó khăn trong việc diễn giải nghị định cũng như thực thi các quy định mới.

Để đối phó với những thách thức, Chương trình Rừng và Đồng bằng Việt Nam do USAID tài trợ đã khởi xướng một loạt các hội thảo các bên liên quan để khuyến khích giải quyết vấn đề và học hỏi xung quanh việc thực hiện chi trả DVMTR. “Những cộng đồng thực hành” này đã được tổ chức với sự phối hợp với Cục Lâm nghiệp Hoa Kỳ và Quỹ bảo vệ và phát triển rừng Việt Nam (VNFF).

Tại sao lại là cộng đồng thực hành?

Việt Nam có truyền thống về chia sẻ kiến thức. Rất nhiều cơ quan cấp tỉnh đã thăm quan học hỏi các tỉnh thực hiện thành công chi trả DVMTR để học hỏi kinh nghiệm. Cộng đồng thực hành tăng cường các kết nối hiện tại và thúc đẩy các liên kết rộng hơn, mở rộng quy mô những người đang tham gia thảo luận cũng như các chủ đề được thảo luận. Thông qua cộng đồng thực hành, các bên liên quan được khuyến khích chia sẻ kiến thức và kinh nghiệm của mình để giải quyết các vấn đề chung và cải thiện việc cung cấp các chương trình thực hiện.

Cộng đồng thực hành là rất quan trọng bởi họ:

- ✎ Kết nối những người có thể không có cơ hội để tương tác
- ✎ Thúc đẩy đối thoại để khám phá những khả năng mới, giải quyết các vấn đề thách thức và tạo các cơ hội mới cùng có lợi.
- ✎ Khuyến khích học hỏi qua kèm cặp, huấn luyện, và phản ánh chân thực về những vấn đề trong tầm tay.
- ✎ Tạo lập, nấp bắt và chia sẻ kiến thức giúp mọi người cải thiện việc thực hành của họ.
- ✎ Khuyến khích quá trình hợp tác giữa các nhóm và tổ chức.
- ✎ Giúp mọi người tổ chức thực hiện xung quanh mục đích và hành động mang lại kết quả hữu hình.

Nguồn: trích từ Viện Cơ sở hạ tầng Kiến thức Quốc gia



**American
Red Cross**





Từ vấn đề địa phương tới giải pháp quốc gia

Chương trình Rừng và Đồng bằng Việt Nam do USAID tài trợ và các đối tác đã hỗ trợ ba cuộc hội thảo Cộng đồng thực hành cấp khu vực liên quan đến thực hiện chi trả DVMTR; ở miền Nam, miền Trung, và các vùng Tây Bắc. Mỗi sự kiện kéo dài hai ngày và thu hút từ 30 đến 100 đại biểu, đại diện cho tổng số 35 tỉnh thực hiện chi trả DVMTR. Nhiều nỗ lực được thực hiện để thu hút các nhóm các bên liên quan tham gia: các nhà hoạch định chính sách từ các cấp địa phương và quốc gia, đơn vị sử dụng dịch vụ môi trường rừng, người dân nhận chi trả, các tổ chức và nhà tài trợ quốc tế.

Để đảm bảo sự tham gia đầy đủ của các bên liên quan, các cuộc hội thảo đã được tổ chức theo hướng có sự tham gia. Các cuộc trao đổi mở và hệ thống bỏ phiếu đã thúc đẩy việc lựa chọn và ưu tiên các vấn đề thực hiện chi trả DVMTR quan trọng bao gồm những khó khăn trong việc xác định chủ rừng, các thủ tục chi trả phức tạp, hệ thống đánh giá giám sát chưa đầy đủ và việc vi phạm các quy định về chi trả.

Thông qua các biện pháp tương tác như chơi trò nhập vai và các thảo luận bàn tròn, người tham gia được khuyến khích để phân tích vấn đề, chia sẻ những kinh nghiệm và gợi mở những giải pháp sáng tạo. Kết quả của các cuộc tham vấn được đưa vào quá trình ra quyết định cấp quốc gia, tạo điều kiện cho việc sửa đổi và cải thiện chương trình chi trả DVMTR.

Tôi rất ấn tượng bởi các cuộc thảo luận bàn tròn. Một môi trường thảo luận mở được tạo ra khuyến khích người tham gia thảo luận, tương tác, học hỏi và chia sẻ quan điểm của họ. Hình thức này đã giúp chúng tôi hiểu các vấn đề chính và đề xuất các giải pháp xung quanh việc quản lý và chỉ đạo chính sách chi trả DVMTR. Thông qua các cuộc thảo luận tôi đã học được cách giao tiếp tự tin hơn cũng như việc lắng nghe ý kiến của người khác.

– Bùi Nguyễn Phú Kỳ, người tham dự hội thảo

Chương trình Rừng và đồng bằng Việt Nam do Cơ quan phát triển quốc tế Hoa Kỳ (USAID) tài trợ và được thực hiện bởi tổ chức Winrock quốc tế phối hợp với Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn (BNN&PTNT) và tổ chức phát triển Hà Lan SNV, Hội chữ thập đỏ Việt Nam, trung tâm phát triển nông nghiệp bền vững.

Tác động của quy định về chi trả DVMTR

Một trong các vấn đề chính được thảo luận trong cuộc hội thảo Cộng đồng thực hành là những khó khăn trong việc thu tiền từ các đơn vị sử dụng dịch vụ môi trường rừng và việc thiếu các chế tài xử phạt trong trường hợp không tuân thủ. Đáng chú ý là các công ty thủy điện không đáp ứng các nghĩa vụ giải ngân của họ, thường trì hoãn hoặc từ chối thanh toán. Ba năm sau khi ban hành Nghị định 99, tổng nợ đến hạn của người sử dụng dịch vụ môi trường rừng là khoảng 297 tỷ đồng, xấp xỉ 13 triệu đô la Mỹ.

Dựa vào các giải pháp đề xuất trong hội thảo Cộng đồng thực hành, chính phủ đã ban hành Nghị định số 40/2015/ND-CP, về tăng cường xử phạt đối với việc chậm chi trả DVMTR, đưa ra hình thức phạt cao hơn và cơ chế thực thi mạnh hơn. Nghị định này đã giúp tăng tổng thu tiền chi trả DVMTR.

Cộng đồng thực hành đã là công cụ trong việc xác định các vấn đề thực hiện chi trả DVMTR và tạo mối liên kết có giá trị giữa các công ty, cộng đồng và nhà hoạch định chính sách. Nhận thức các vấn đề được nêu ra, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn với hỗ trợ từ chương trình Rừng và Đồng bằng Việt Nam do USAID tài trợ đã cam kết sửa Nghị định về chi trả DVMTR cấp quốc gia.

Sau ba cuộc hội thảo về Cộng đồng thực hành cấp vùng, các tài liệu và hướng dẫn tập huấn đã được xây dựng cho các cán bộ quỹ tình về cách tổ chức các sự kiện này và cách để khuyến khích các bên liên quan tham gia. Các hoạt động tiếp theo được khuyến khích thực hiện hàng năm để duy trì các mối liên kết đã thiết lập và mạng lưới chi trả DVMTR đang hoạt động.